

הענף:

נתוני הענף

על פי נתוני אתר משרד התחבורה ב- 2004, ענף לימודי הנהיגה בישראל כולל כ- 3,513 מנהלים מקצועיים ומורי נהיגה רשומים המאורגנים ב-564 בתי ספר לנהיגה בכל רחבי הארץ. בענף פועלים כ- 4,902 כלי רכב להוראת נהיגה. בשנה ממוצעת מבוצעים 440,000 מבחני נהיגה. מספר הנהגים, המורשים לנהוג ברכב מנועי, הגיע בסוף שנת 2003 לשני מיליון ו-962 אלף, עלייה של 3% לעומת סוף שנת 2002. במהלך העשור האחרון, מספר הנהגים המורשים לנהוג גדל פי 1.5. חלקן של הנשים המורשות לנהוג באוכלוסיית הנהגים, גדל באותה תקופה פי 1.6 (מ-36% ל-40% מכלל הנהגים).

למעט מספר קטן של נהגים שרשאים לנהוג רק באופנוע, כל הנהגים מורשים לנהוג ברכב פרטי וברכב מסחרי שמשקלו הכולל עד 4.0 טונות. 14% מכלל הנהגים מורשים לנהוג גם ברכב משא שמשקלו הכולל מעל 4.0 טונות, 6.7% מורשים לנהוג גם ברכב משא שמשקלו הכולל 15 טונות ומעלה, 3% רשאים לנהוג במוניות, 2% באוטובוסים ועוד כאחוז אחד בגורר-תומך. כך עולה מנתונים שעובדו בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על סמך קובץ שנתקבל מהאגף למערכות מידע במשרד התחבורה;

השוק:

מאפייני השוק:

- שלב לימוד הנהיגה הוא שלב הכרחי לכל אדם המעוניין בקבלת רשיון נהיגה, לכל סוג רכב. אדם המעוניין בקבלת רשיון נהיגה לרכב פרטי מחוייב ללמוד לפחות 28 שעורים אצל מורה נהיגה מוסמך. בנוסף לכך, הקצאות הטסטים נעשות דרך בתי הספר לנהיגה, לכל מורה, והוא המעביר את הזכות לתלמיד.
- מורה לנהיגה חייב לעבוד תחת בי"ס לנהיגה. היות ועלות החזקת בי"ס לנהיגה עבור מורה יחיד הינה גבוהה, נוהגים מורים להצטרף לבי"ס קיים או להקים בי"ס בשותפות עם מורים אחרים.
- מספר הנהגים הממוצע לרכב מנועי בישראל הגיע ל-1.5 בשנת 2003. היחס למספר התושבים הוא בעל רשיון אחד לכל 2.3 תושבים בכלל האוכלוסייה או בעל רשיון אחד ל-1.6 מבני 17+. מכלל הנהגים, 81% מחזיקים ברשיון למעלה מחמש שנים, ו-8% מחזיקים ברשיון נהיגה פחות משנתיים (נהגים חדשים על פי ההגדרה).

מהתפלגות הנהגים לפי גיל, עולה כי 2.7% מהנהגים הם בני 18 ומטה, 6.4% מהנהגים הם בני 65 ומעלה

(1.7% הם בני 75 ומעלה). כמו כן נמצא, כי ל-41% מכלל הנהגים יש הגבלת נהיגה כלשהי, כאשר ההגבלה העיקרית היא חובת הרכבת משקפיים או עדשות מגע בעת הנהיגה (לרבע מכלל הנהגים); ל-7.5% מכלל הנהגים יש הגבלת נהיגה כנהג חדש.

85% מבעלי רשיונות הנהיגה הם יהודים ו-13% ערבים.

מבין היישובים עם 10,000 תושבים ויותר, חלקם של בעלי רשיונות נהיגה ברכב משא מכלל בעלי רשיונות הנהיגה גדול ביישובים ערביים יחסית לממוצע הארצי – ביישוב ערערה-בנגב מגיע חלקם ל-72%; ביישובים: רהט, ג'סר א-זרקא, תל שבע וכפר קאסם מגיע חלקם ל-60%-50% (הממוצע הארצי עומד כאמור על 14%). חלקם של בעלי רשיונות נהיגה באופנוע מגיע ביישובים: תל אביב-יפו, גבעתיים, אילת, רמת גן, רמת השרון ויהוד ל-23%-20% (13.6% בממוצע ארצי). חלקם של בעלי רשיונות נהיגה במונית גבוה ביישובים: כפר קאסם, אילת וטירת הכרמל – 8%-10% (3% בממוצע ארצי).

ישנן מספר שיטות התקשרות נפוצות בין מורים לבי"ס:

1. המורה מועסק כשכיר של ביה"ס ומלמד על כלי רכב של ביה"ס. במקרה זה נהוג כי התשלום למורה הינו כשליש ממחיר השיעור לתלמיד.
2. המורה שותף של ביה"ס: במקרה זה, בו המורה שותף עם ביה"ס ב-50% מהבעלות על הרכב, יהיה התשלום למורה כשני-שלישים ממחיר השיעור לתלמיד.
3. למורה בעלות מלאה על רכב הלימוד: המורה משלם לביה"ס תשלום עבור כל טסט, אחוז מהכנסותיו או סכום גלובלי חודשי.

לקוחות: הגדרת שוק היעד וגודלו, פילוח השוק

לקוחות בתי הספר לנהיגה הם כל החפצים ברשיון נהיגה במדינת ישראל. את קהל הלקוחות ניתן לפלח על פי מספר קריטריונים:

- גיל, עיקר הלקוחות הם בגיל צעיר
- אזורים מגורים - תלמיד נהיגה ילמד בד"כ אצל מורה המלמד באזור מגוריו.
- התלמידים הצעירים מושפעים מאוד מהמלצות חבריהם מאחר ובד"כ כולם לומדים באותה תקופה.
- סוג הרשיון - כלי הרכב המשמשים ללימוד נהיגה מותאמים לסוג הרשיון אותו חפץ התלמיד לקבל - אופנוע, קטנוע, רכב פרטי, רכב ציבורי, משא וכו'.

מתחרים

התחרות בענף מתמקדת בעיקר באיזור גאוגרפי, מחמת נטייתם של התלמידים ללמוד באיזור מגוריהם. התחרות היא בין בתי הספר ובין המורים עצמם, ובאזורים מסויימים בארץ קיים עודף מורי נהיגה, המביא לירידת מחירים אל מתחת למחיר המומלץ ע"י הארגון הארצי של מורי הנהיגה.

אמצעי שיווק

- מוניטין והמלצות - חלק ניכר מהתלמידים המגיעים ללמוד אצל מורה מסויים, עושים זאת בעקבות המלצה שקיבלו. מוניטין של מורה נקבע על פי הצלחתו, הנכונה או הנתפסת, בהעברת תלמידים את הטסט.
- שילוט רכבי ביה"ס והמשרד ומתן שלטי "נהג חדש" עם נתוני ב"ס לתלמידים שעברו טסט לתליה על רכבם.
- פירסום בעיתונות המקומית ובמדריכים המסווגים.
- מתן שירותים נילווים, כקבוצות לימוד תאוריה.
- קירבה למשרד הרישוי או מגרש אימונים (בעיקר ללימוד נהיגה על רכב דו-גלגלי)
- הנחות שונות.

כיווני התפתחות עתידיים

- הטמעת סימולטורים כחלק ממערך לימודי הנהיגה.
- העברת חלק משיעורי הנהיגה למגרשים, בהם ניתן לשנן נושאים כמו חניה וזינוק בעליה ללא הפרעה לתנועה.

מחסומי כניסה לענף:

- קבלת הסמכה מקצועית ממשרד התחבורה כמורה נהיגה.
- עלות רכישת רכב ללימוד נהיגה.
- בניית מוניטין ומעבר מחסום השיווק.

כח אדם:

- אדם המבקש רשיון להוראת נהיגה ברכב מנועי צריך לעמוד בתנאים אלה:
- מלאו לו 21 שנה.
 - הוא תושב ישראל ללא רישום פלילי.
 - עבר בהצלחה בדיקה רפואית ובדיקת ראייה.
 - סיים שתיים עשרה שנות לימוד.
 - עמד בהצלחה במבחני אישיות ובחינות ידע בנושאים שונים.
 - הוא בעל רשיון נהיגה תקף לגבי אותו סוג רכב שבו הוא מבקש רשיון הוראה והוכיח את כושר נהיגתו ברכב זה.
 - היה לו רשיון נהיגה במשך שלוש שנים לפחות לרכב מהסוג שלגביו מבוקש רשיון ההוראה.
 - הרשיון עצמו יינתן אם המבקש סיים לימודיו בבית-ספר להכשרה מקצועית למורים מוסמכים לנהיגה, עמד בהצלחה בבחינות.
- אדם המבקש היתר לניהול מקצועי של בית ספר להוראת נהיגה צריך לעמוד בתנאים אלו:
- הוא מחזיק ברשיון להוראת נהיגה ועסק למעשה בהוראת נהיגה באותו סוג רכב שלגביו מבוקש ההיתר לניהול מקצועי במשך שלוש שנים לפחות שקדמו להגשת הבקשה.
 - הוא תושב ישראל ללא רישום פלילי.
 - אושר בידי ועדת בוחנים.
 - סיים בהצלחה קורס למנהלים מקצועיים של בית ספר לנהיגה ועמד בהצלחה בבחינות.
- תפקידי המנהל המקצועי:
- לפקח על כך שהמורים המלמדים בבית הספר ימלאו אחר הוראות פקודת התעבורה והתקנות.
 - לפקח על כך שהרכב של בית הספר או המופעל בידיו יהיה בכל עת במצב תקין.
 - לפקח על ביצוע שיטת ההוראה ותכנית הלימודים שקבעה רשות הרישוי.
 - לברר תלונות של תלמידים בבית הספר.
- בתי הספר לנהיגה כוללים בדרך כלל מספר מורים, שכירים ושותפים, כאשר אחד מהם משמש כמנהל מקצועי. כמו כן מחויב כל בית ספר בהעסקת פקיד/ה בשעות הפעילות שלו. בנוסף לכל במקרה והביה"ס הינו הבעלים של הרכבים יש להעסיק קצין בטיחות רכב, האחראי לתחזוקת הרכבים.

ציוד נדרש :

- רכב - בהתאם לשיטת ההתקשרות בין המורה ובין בית הספר. מורי נהיגה בד"כ מחליפים רכב כל 3 שנים.
- ציוד משרדי מקובל להפעלת משרד ביה"ס.
- באם מתקיימים לימודי תיאוריה בביה"ס, יש צורך בכיתת לימוד מצויידת באבזרים דידיקטיים.

מימון :

פדיון ורווחיות בענף

הפדיון השנתי משעורי נהיגה נקבע על פי סוג הרכב ומספר כלי הרכב. להלן יוצג הפדיון הממוצע לשנת 2003, באלפי ש"ח:

רכב פרטי	235-296	
רכב משא	328-413	
אופנוע/קטנוע	203-256	בודד
	229-289	2
	254-320	3
	280-353	4
	305-386	5
	331-417	6

מהפדיון הכולל יש לנכות הוצאות דלק (2% מהפדיון באופנוע/קטנוע, 1.5-2 ליטר לשיעור ברכב פרטי, כליטר ברכב פרטי עם מנוע דיזל, 2.7-3.3 ליטר לשיעור במשאית) ושמן (5.3-6% מהפדיון ברכב פרטי, 2.8-3.3% במשאית), (וכן את חלקו של המורה, על פי השיטות שפורטו, בעלות ביה"ס.

עקב התחרות בענף התשלום עבור שיעור נהיגה ברכב פרטי נשאר בטווח של 80-100 ש"ח לשיעור (45 דקות). בעסקאות מראש עם התחייבות למספר שיעורים המחירים יכולים להשתנות. כמו כן יש שוני במחיר בין אזורי פריפריה למרכזי ערים של +/- 10-15%.

תנאי תשלום מקובלים

התשלום למורה מתבצע בד"כ בתום כל שיעור. לעתים, מאפשר המורה לתלמיד לשלם במרוכז כל מספר שיעורים או לדחות תשלום.

תהליכי עבודה אופייניים :

מורה הנהיגה מכין את התלמיד למבחן המעשי באמצעות מערכי שיעור קבועים, אותם הוא לומד בקורס מורי נהיגה. תלמיד המעוניין לגשת למבחן מעשי ולקבל רשיון נהיגה חייב לקבל לפחות 28 שיעורים ממורה נהיגה (עבור רכב פרטי).

מורה מלמד כ- 7-8 שעות ביום ומעביר בין 10-12 שיעורים של 40 דקות. שיעורים אלו נקבעים מראש, כל שיעור מתחיל בד"כ בתום השיעור הקודם לו.

מורה הנהיגה מקבל חלק מהקצאת המבחנים אותה קיבל ביה"ס, והוא המעביר את הזכות

לתלמיד. למורה אין השפעה על מספר המבחנים המוקצים לו.

חלק מבתי הספר, בנוסף לשיעורים המעשיים ובמקביל להם, מקיימים קורסים ללימוד תאוריה.

רשיונות ואישורים :

מורה נהיגה ומנהל מקצועי חייבים בקבלת הסמכה ממשרד התחבורה, לאחר לימוד המקצוע ועמידה בבחינות. להלן תנאי הקבלה לקורס הוראת נהיגה :

▪ גיל מינימלי 21

▪ תושב ישראל

▪ בוגר 12 שנות לימוד

▪ עמד בהצלחה במבחני התאמה של מכון הדסה

ישנם תנאים נוספים בקשר לעבר הפלילי והתעבורתי של המועמד.

פירוט לגבי רישוי ודרישות ניתן לקבל באתר משרד התחבורה

<http://portal.mot.gov.il/misrad.asp?IfSubmit=1&MeydaDrop=7>

לפתיחת בי"ס ללימוד נהיגה נדרש רשיון משרד התחבורה, לאחר עמידה בקריטריונים. על פי

החוק, חייב מורה לנהיגה לפעול רק דרך בי"ס מורשה. הדרישות לקיום בי"ס הן הבאות:

מקום מתאים למשרד, למתן שירותים של בית-ספר לנהיגה (ללא כל פעילות אחרת), להוראה

עיונית ולחניית הרכב של בית-הספר.

כלי רכב רשומים על שמו או על שם מורה מוסמך המלמד באותו בית ספר, מן הסוג המתאים

להוראת נהיגה בבית ספר לנהיגה.

קיום המיתקנים והציוד הדרושים לצרכי הוראה.

העסקת מנהל מקצועי שיעמוד לרשות בית הספר בלבד.

לפתיחת בי"ס ללימוד נהיגה נדרש רשיון עסק מהרשות המקומית. קבלת הרשיון מותנית בקבלת

הרשיון ממשרד התחבורה.

ביטוחים :

- ביטוח רכב ללימוד נהיגה .
- ביטוחי מבנה, תכולה וצד ג' - למשרד ביה"ס .
- ביטוח חבות מעבידים .
- ביטוח אובדן רווחים .
- בנוסף לאמור לעיל, מוצע להיוועץ בסוכן ביטוח לגבי ביטוחים נדרשים .

כתובות רלבנטיות :

התאחדות בתי ספר ומורי נהיגה בישראל , ת"ד 24106 ת"א, 61240 . טל' 03-7440203

טיפים :

- בחלק מהאזורים בארץ קיים עודף היצע בשוק. מוצע לבחון היטב את הכדאיות בעבודה כמורה נהיגה באזורים אלו, לא כל שכן את הכדאיות בפתיחת בי"ס חדש.
- למורה חדש מוצע לשקול את האפשרות של עבודה כשכיר או כשותף ברכב בשלבים הראשונים, עד לרכישת מוניטין שיצדיק עבודה מלאה כעצמאי.
- מומלץ להעזר במט"י המקומי בהקמת העסק ובהפעלתו.

1. מאמצים רבים הושקעו בהבטחת מהימנות ונכונות הנתונים והמידע המופיעים בפרופיל עיסקי ענפי זה. יחד עם זאת הרשות לעסקים קטנים, מט"י-ישראל, מו"ל הפרופיל ו/או עורכו אינם אחראים לדיוק הנתונים המופיעים בו, ו/או לכל שינוי בהם.
2. השימוש בפרופיל זה ו/או במידע המופיע בו הינו באחריות בלעדית של המשתמש, ואין הרשות לעסקים קטנים, מט"י-ישראל, מו"ל הפרופיל ו/או עורכו אחראים לתוצאות ולנובע מהשימוש הנ"ל.
3. המידע המובא במדריך אינו מהווה תחליף לבדיקה אישית ומקצועית של הנתונים הרלבנטיים, בטרם פועלים על פיהם.
4. פרופיל זה נערך עבור הרשות לעסקים קטנים ומט"י-ישראל ועודכן באוקטובר 2004, ע"י מט"י רעננה ואופק פיתוח עסקים ותדמיות בע"מ.